Göç Yollarında Görülmeyen Hayatlar

Türkiye'deki Suriyeli Göçebe ve Yarı-Göçebe Topluluklar ve Suriyeli Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri

Savunu Stratejisi

Göç Yollarında Görülmeyen Hayatlar

Türkiye'deki Suriyeli Göçebe ve Yarı-Göçebe Topluluklar ve Suriyeli Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri

Savunu Stratejisi

Türkiye'deki Suriyeli Göçebe ve Yarı-Göçebe Topluluklar ve Suriyeli Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri Savunu Stratejisi

Hazırlayanlar: Bürge Akbulut, Ertan Karabıyık, Seda Akço, Selin Ayaeş

Katkı Verenler: Hüseyin Gövercin, İhsan İznebioğlu, Yusuf Nural

Proje Yöneticisi: Ertan Karabıyık

Proje Yönetici Asistanı: Selin Ayaeş

Tercüman (Arapça-Türkçe): Nesrin Rihani

Tasarım ve Görselleştirme: Karaşın Grafik Tasarım

Baskı: Altan Matbaası

Ağustos 2020 / 750 adet basılmıştır.

Bu yayın Kalkınma Atölyesi tarafından hazırlanmış ve yayınlanmıştır. Bu yayının içeriği tamamen Kalkınma Atölyesinin sorumluluğundadır.

KALKINMA ATÖLYESİ

Çankaya Mah. Üsküp Cad. 16/14 / Çankaya - Ankara / (541) 457 31 90

www.ka.org.tr

info@ka.org.tr

kalkinmaatolyesi

kalkinmatolyesi

Bu yayın bir kamu malıdır. Bir kısmından veya tamamından alıntı yapılabilmesi ve çoğaltılabilmesi için Kalkınma Atölyesi'nden izin alınmasına gerek yoktur.

Uluslararası insani yardım kuruluşu GOAL, bu yayının hazırlık ve yayımını, GOAL tarafından Türkiye'de yürütülmekte olan ve Avrupa Birliği İnsani Yardım tarafından finanse edilen LINK projesi kapsamında desteklemiştir. GOAL ve iştirakleri bu yayının içeriğinden sorumlu değildir ve bu yayında aktarılan bilgi ve düşünceler GOAL'ün görüşlerini yansıtır ya da temsil eder şekilde alınmamalıdır.

Bu yayın, Avrupa Birliği'nin mali yardımı ile yürütülen insani yardım faaliyetlerini kapsamaktadır. Burada ifade edilen görüşler, hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin resmi görüşünü yansıtacak şekilde alınmamalıdır ve Avrupa Komisyonu, içerdiği bilgilerin herhangi bir şekilde kullanılmasından sorumlu değildir.

Avrupa Birliği İnsani Yardım tarafından finanse edilmektedir.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ 4

Neden Bir Savunu Stratejisi Geliştirilme İhtiyacı Duyuldu? 5

Savunu Stratejisi Kimin İçin Hazırlandı? 5

Savunu Stratejisi Hangi İhtiyaçtan Hareketle Hazırlandı? 5

Savunu Stratejisinin Dayandığı Bakış Açısı Nedir? 8

SURİYELİ GÖÇEBE VE YARI-GÖÇEBE TOPLULUKLAR İLE SURİYELİ MEVSİMLİK GEZİCİ TARIM İŞÇİLERİNE YÖNELİK BİR SAVUNMA PLANLAMA 10

Savununun Bağlı Kalacağı Temel İlkeler 11

Amaç ve Kapsam 12

Savununun Hedefleri 13

Faaliyetler 16

Savunuya Dair Mesajlar 19

Paydaş Analizi 23

Savununun Sınırlılıkları 27

KAYNAKÇA 29

EKLER 30

EK A. Bağımsız Savunuculuk İlke, Standart ve Göstergeler 31

EK B. Mültecilere İlişkin Politika ve Düzenlemeler 40

EK C. 2020 İçin Savunuculuk Hedeflerine Ulaşmak İçin Eylem Planı Matrisi 42

↘ GİRİŞ

Kalkınma Atölyesi tarafından Ocak 2020 tarihinde Adana, Gaziantep ve Şanlıurfa'da yaşayan Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Adana Ovası'nda geçici çadır yerleşimlerinde yaşayan Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin mevcut durum ve ihtiyaç analizini hedefleyen bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir.[1] Bu savunu stratejisi, bölgede yaşayan hedef grupların temel ihtiyaçlara sınırlı erişimi ve bu ihtiyaçlara erişimi sırasında yaşadıkları sorunları görünür kılmak ve taleplerinin duyulmasını sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. İhtiyaçlarının görünür ve onların seslerinin duyulur hale gelmesinin bu ihtiyaçların karşılanmak üzere yapılan çalışmaların hak temelli olarak güçlenmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Neden Bir Savunu Stratejisi Geliştirilme İhtiyacı Duyuldu?

Alan araştırması, Suriye'den savaş sonrası Türkiye'ye gelen göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin, yeterli yaşam standardına erişimde hak temelli bir hizmet sunumundan yararlanamadıklarını göstermektedir. Aynı zamanda saha araştırması sırasında görüşülen kişiler, araştırma ve benzeri amaçlarla kendilerinin birçok kez ziyaret edildiğini, ancak bunların hiçbirinin durumlarında bir değişiklik yaratmadığını belirtmişlerdir. Bu nedenlerle, haklarını kullanabilmeleri için bu toplulukların seslerinin duyulmasını ve ihtiyaçlarının fark edilmesini sağlayacak bir savunu stratejisine ihtiyaç olduğu düşünülmüştür.

Savunu Stratejisi Kimin İçin Hazırlandı?

Savunu stratejisi, Türkiye'de yaşayan Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri ile çalışan STK üye ve çalışanları başta olmak üzere bu konu ile ilgili savunu yapmak isteyen herkes için hazırlanmıştır.

Savunu Stratejisi Hangi İhtiyaçtan Hareketle (Arka Planı) Hazırlandı?

2011 yılında Suriye'de ortaya çıkan iç savaşla birlikte Suriyeliler başta komşuları olmak üzere çeşitli ülkelere göç etmişlerdir. Türkiye'ye göç eden Suriyeliler İstanbul, Ankara, İzmir, Şanlıurfa, Gaziantep, Adana, Kilis, Hatay ve Mersin gibi büyük kentlerde yaşamaya başlamışlardır. 16 Temmuz 2020 tarihi itibariyle Türkiye'de geçici koruma kapsamına alınan Suriyeli göçmenlerin sayısı da 3 milyon 600 bin 710 kişiyi bulmuştur. Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye gelmesiyle birlikte, Türkiye dünyada en fazla göçmen barındıran ülke konumuna gelmiştir.[2] Göçle birlikte gelen Suriyelilerin sosyal hayata uyumunu desteklemek için, ECHO, UNHCR, UNICEF, WFP, UNFPA, FAO, ILO gibi uluslararası kuruluşların desteklediği ve alanda çeşitli kurum ve STK'ların doğrudan uygulayıcı olduğu çeşitli yardım ve uyum programları geliştirilmiştir.

Kasım 2019 - Ocak 2020 aylarında Kalkınma Atölyesi tarafından Adana, Gaziantep ve Şanlıurfa'da yaşayan Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Adana Ovası'nda yaşayan Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin mevcut durum ve ihtiyaçlarını saptamaya yönelik bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma bulgularından yararlanarak bir durum tespiti yapıldığında, Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin 2020 yılının ilk çeyreğinde içinde bulundukları durumun öne çıkan unsurları şunlardır:

- Düzenli gelir getiren işlere erişim olanağından yoksunlar.
- Erişebildikleri işlerde elde ettikleri gelir, kendileri ve ailelerine insan onuruna yaraşır bir yaşam seviyesi sağlayacak düzeyde değil.
- İş güvencesi olmadan çalıştıkları için uzun saatler ve iş buldukları sürece her gün çalışıyorlar.
- Büyük çoğunun geçici koruma kaydı ve Sosyal Uyum Yardımı'ndan (SUY) yararlanma olanağı bulunsa da; nüfusun bir kısmı geçici koruma kaydı olmaması veya SUY'dan yararlanmanın sınırlılıkları nedeniyle sosyal desteklere ve hizmetlere de erişememektedirler.
- Dil bilmemeleri, toplumsal bakış açısında yerleşik önyargılar, hizmet sağlayıcıların hedef grup hakkındaki bilgi eksikliği, ayrımcılık gibi faktörler temel hizmetlere erişimlerini zorlaştırıcı bir etken oluyor.

Bunun sonucu olarak;

- Nüfusun büyük kısmı konut olmayan (çadır, baraka, dükkan, vb.) ve bir konuttan beklenen özelliklere sahip olmayan yerlerde yaşamaktadırlar.
- Yaşam alanlarının önemli bir kısmında tuvalet ve banyo bulunmamakta; bir oda veya çadır aynı zamanda mutfak olarak kullanılmaktadır.
- Tuvalet ihtiyacının, günlük yaşamın sürdüğü, çocukların oyun oynadıkları alanda açık arazilerde giderildiği yerleşim yerleri bulunmaktadır.
- Ailelerin neredeyse hiçbirinin sağlıklı ve güvenli yakacakları yoktur; ya hiç ısınmamaktadırlar ya da naylon, halı parçası vb. şeyler yakarak ısınmaktadırlar.
- Ailelerin çoğunluğu çamurlu alanlarda, haşere, fare vb. hayvanların bulunduğu, hijyenin olmadığı ortamlarda yaşamakta ve çocuklar da aynı ortamda oyun oynamaktadırlar.
- Genel olarak herkes, özel olarak da çocukların karşılaştıkları en önemli yoksunluk yetersiz beslenmedir. Birkaç günde bir yemek yiyebilen, çoğu zaman günü aç geçiren önemli bir nüfus bulunmaktadır.
- Çocukların mevsim koşullarına uygun bir kıyafeti ve bir kısmının kışın bile ayakkabısı bulunmamaktadır.

- Göçebe ve yarı-göçebe topluluklarda çocukların tamamına yakını, mevsimlik gezici tarım işçileri ailelerin çocuklarının ise çok büyük bir bölümü eğitim hakkını kullanamamaktadır.
- Çocukların gelişimlerini destekleyecek eğitim dışındaki psiko-sosyal faaliyetlere de erişimleri ya hiç bulunmamakta ya da çok sınırlı olarak bu olanakları kullanabilmektedirler.
- Bu ailelerin çocukları ailenin geçimini desteklemek amacıyla ailesiyle birlikte çeşitli işlerde çalışmaktadır.

Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar, yaşam tarzları nedeniyle gerek kamusal alanda gerekse yerel toplum ve diğer Suriyeli göçmenler tarafından çeşitli şekillerde ayrımcılığa uğramaktadırlar. Bu durum, onların ihtiyaçlarına özel yaklaşımlara olan gereksinimi arttırmakta ve yapılacak savunu çalışmalarında, onlarla ilgili olarak özel faaliyetlere ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, yararlanıcı grubun durumlarında değişiklik yaratabilmek için sunulan hizmetlerin tür ve kapsamlarının genişletilmesi, erişim olanaklarının arttırılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bir savunu çalışması yapılmasına bu tespit üzerine karar verilmiştir. Ancak, değişim gerektiren alan toplumsal bakış açısı değişikliğinden, yasal düzenlemelere; işçi ücretlerinden eğitimlerin kapsayıcılığına kadar çok geniş bir alandır. Bu nedenle, bir zaman diliminde bir kere yapılacak savunu çalışmaları ile sonuç alınmasına imkân bulunmamaktadır. Bir dizi savunu çalışmasının, bir çok kurum tarafından ve düzenli olarak sürdürülmesi gerekmektedir. Bu çalışmaların amaç ve hedef birliği yapması ise etkisini güçlendirecektir. Bu nedenle, benzer çalışmalar yapmak isteyenler için, bu çalışmanın amaç, hedef ve yöntemlerinin görünür ve kolaylaştırıcı olması amacıyla bu savunu stratejisi hazırlanmıştır.

Bu strateji benimsendiğinde, mevcut duruma ilişkin arka plan savunu ile değiştirmek istenilen durumu tarif eder. Bu niteliği ile savunu çalışmalarının etkililiğini izlemek için kontrol noktalarını oluşturur. Yapılan savunu ile bu koşulların en az bir veya bir kaçında değişim meydana getirmek hedeflenmelidir.

Savunu Stratejisinin Dayandığı Bakış Açısı (Yasal Arka Plan) Nedir?

Savunu Stratejisi, Temel Kalite ve Hesap Verebilirlik İnsani Yardım Standartlarını[3] da göz önünde bulundurarak, hak temelli bir politika ile hizmetlerin sunulmasını talep etme yaklaşımını benimsemektedir. Bütün öneriler de bu yaklaşım ile oluşturulmuştur. TİS, insani yardıma katılan kuruluşların ve bireylerin sağladıkları yardımın kalitesini ve etkinliğini artırmak için kullanabilecekleri dokuz standart belirlemektedir. TİS, toplumları ve krizden etkilenen insanları insani eylemin merkezine yerleştirir.

TEMEL KALİTE VE HESAP VEREBİLİRLİK İNSANİ YARDIM STANDARTLARI

TİS, krizlerden etkilenmiş olan topluluk ve insanlara yönelik "dokuz taahhüt"ten meydana gelmekte olup, insani yardım sağlayan kuruluş ve bireylerden neler beklenebileceğini açıklamaktadır. Buna göre, krizden etkilenen topluluklar ve kişiler;

1. İhtiyaçları ile ilgili ve uygun yardımı alırlar.
2. İhtiyaç duydukları insani yardıma zamanında erişebilirler.
3. Sağlanan insani yardımdan olumsuz etkilenmezler ve krizlere daha hazırlıklı, dayanıklı ve daha az risk altındadırlar.
4. Haklarını ve yetkilerini bilirler, bilgiye erişebilirler ve kendilerini etkileyen karar verme süreçlerine katılırlar.
5. Şikayetleri yöneten güvenli ve cevap veren bir mekanizmaya erişirler.
6. İyi koordine edilen ve tamamlayıcı yardım alırlar.
7. Kuruluşların edindikleri deneyim ve görüşlerine bağlı olarak gelişmiş seviyede yardım sağlanmasını bekleyebilirler.
8. İhtiyaçları olan yardımı mesleki yeterlilik sahibi (işinin ehli), iyi yönetilen personel ve gönüllülerden alırlar.
9. Kendilerine yardım sağlayan kuruluşların kaynaklarını etkin, verimli ve etik şekilde yönetmesini beklerler.

Hedef grubun içinde bulunduğu ve savunu çalışması ile değiştirilmek istenen koşullar nedeniyle, yani talebin niteliği gereği hukuki arka planının, insan onuruna yaraşır bir yaşam standardını güvence altına almaya yönelik sözleşme hükümleri olması önerilir. Bu kapsamda özellikle; Birleşmiş Milletler (BM) Ekonomik, Sosyal ve

Kültürel Haklar Sözleşmesinin[4] 11.1 maddesi ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı[5]'nın 11, 13 ve 14. maddeleri esas alınmalıdır.

Kadınlar ve çocuklar için de özel olarak Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı'nın 7, 8, 17, 23.maddeleri dayanak olarak kullanılabilir. Bunun yanında bir bütün olarak BM Çocuk Haklarına dair Sözleşmesi[6] ve özel olarak da Sözleşme'nin 18.maddesi ile düzenlenen anne babaların çocuklara karşı yükümlülüklerini yerine getirirken devletten destek görme hakkı dikkate alınması, taleplerin haklar ile desteklenmesini kolaylaştırır.

SON NOTLAR

1 Kalkınma Atölyesi, ''Göç Yollarında Görülmeyen Hayatlar", 2020, Ankara

2 Kalkınma Atölyesi, ''Göç Yollarında Görülmeyen Hayatlar", 2020, Ankara

3 "Temel Kalite ve Hesap Verebilirlik İnsani Yardım Standardı", Humanitarian Accountability Partnership (HAP) International, People in Aid ve Sphere Project insani yardım standartlarını uygulayanlar arasında ortak yaklaşım ve uyum sağlamak için oluşturulan Joint Standards Initiative (JSI) – Ortak Standartlar Girişimi (OSG)'nin çalışması sonucu ortaya çıkmıştır. corehumanitarianstandard.org/files/files/Core-Humanitarian-Standard-Turkish.pdf

4 Türkiye'nin 2003 yılında taraf olduğu BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/83-93.pdf

5 Türkiye'nin 2007 yılında taraf olduğu Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/04/200704 09-1.htm

6 Türkiye'nin 1995 yılında taraf olduğu BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22184.pdf

↘ SURİYELİ GÖÇEBE VE YARI-GÖÇEBE TOPLULUKLAR İLE SURİYELİ MEVSİMLİK GEZİCİ TARIM İŞÇİLERİNE YÖNELİK BİR SAVUNMA PLANLAMA

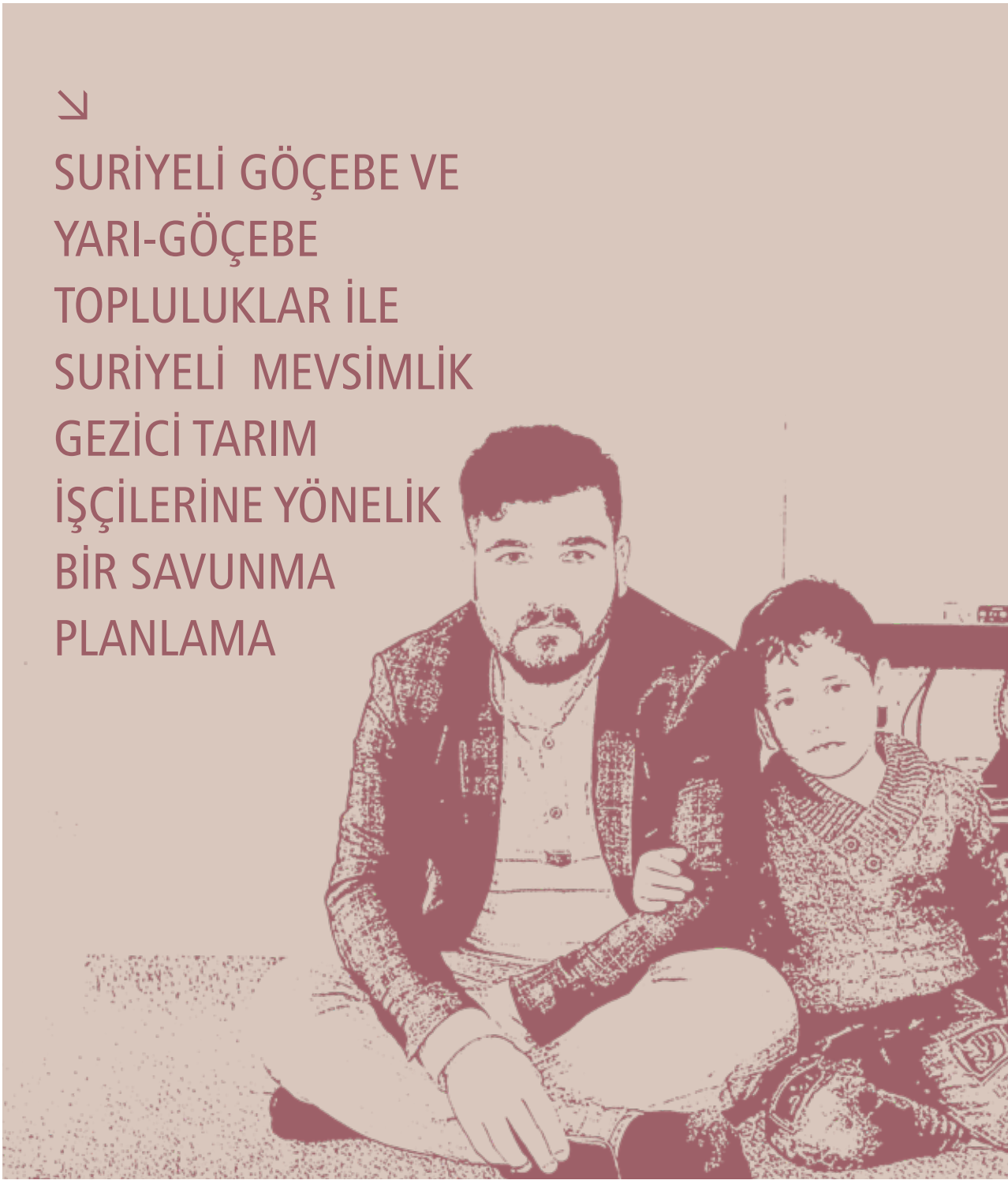

Savununun Bağlı Kalacağı Temel İlkeler

Savunu stratejisi, bir grup yararlanıcının yaşamında olumlu değişiklik yaratmayı hedeflemektedir. Bu nedenle, stratejinin genel kabul görmüş ilkelere dayalı olarak planlanması gerekir. Bu gereklilik göz önünde tutularak, elinizdeki savunu stratejisinin temel hedef, faaliyet ve göstergelerinin belirlenmesinde aşağıdaki belgelerden yararlanılmıştır:

2005	2008	2015
Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNFPA) İnsan Hakları Prensipleri	Bağımsız Savunuculuğun Prensip ve Standartları	Değişen Dünya için İnsan Hakları Araçları

Bu stratejide, insan haklarını savunmanın aşağıdaki temel ilkeleri esas kabul edilmektedir:

- Bölünemezlik
- Karşılıklı Bağımlılık ve Karşılıklılık
- Eşitlik ve Ayrımcılık Yapmama
- Katılım ve Kapsama
- Hesap Verebilirlik ve Hukukun Üstünlüğü

Yararlanıcıların temel ihtiyaçlara erişimdeki zorlukları görünür kılma ve bu problemleri iyileştirme çabasında olan savunu stratejisinde, aynı gerekçe ile faaliyetler ve mesajlar belirlenirken, hak temelli savunu kriterleri esas alınmıştır. Hazırlanan stratejinin temel faaliyetleri, bu perspektif ile belirlenmiş toplumun bilgilendirilmesi, medya savunuculuğu ve karar alıcılara odaklı savunuculuk çalışmalarından oluşmaktadır (Bağımsız Savunuculuk İlke, Standart ve Göstergeler (UNFPA, SIAA) Ek B).

Amaç ve Kapsam

Savunu çalışmasına ihtiyaç olduğunu düşündüren, Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin 2020 yılının ilk çeyreğinde içinde bulundukları duruma ilişkin tespitler iki ana başlıkta toplanmıştır:

1)

Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri ile göçebe ve yarı-göçebeler, insan onuruna yaraşır yeterli bir yaşam standardına sahip değildir.

2)

Bu topluluklarla ilgili önyargılar, ayrımcı tutumlar koşulların ağırlaşmasında etkili olmaktadır.

Savunu çalışmasının amacı;

Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe toplulukların ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin insan onuruna yaraşır yeterli yaşam standardına sahip olmalarını hedefleyen hizmetlerin etkili ve yaygın biçimde sunulması ve bu hizmetlere erişimlerinin önündeki engellerin kaldırılması için kamusal talebin ve iradenin oluşmasını sağlamaktır.

Savununun Hedefleri

Bu strateji kapsamında yürütülecek savunu çalışmaları ile amaca yönelik olarak iki sonuç elde edilmek istenmektedir:

1

Yasa yapıcılar, kamu, yerel yönetim, ulusal ve uluslararası STK'lar, Birleşmiş Milletler örgütlerinin, etkili bir işbirliği modeli ve kaynak tahsisi oluşturmak için harekete geçmelerini sağlamak.

- Farkındalık yaratmak
- Yararlanıcı topluluklara hizmet vermekle sorumlu kişi ve kuruluşların işbirliği ve eşgüdüm ile katılımcı ve kapsayıcı eğitim, sağlık, insani yardım, istihdam, barınma vb. hizmet modellerin geliştirmesini sağlamaya yönelik bir kamusal talep ve irade oluşturmak.
- Hedef grubun savunu çalışmalarına katılımını destekleyici mekanizmalar oluşturmak

2

Bu alanda çalışanlar nezdinde hak temelli bir dil ve söylem birliği sağlamak.

- Bu topluluklara dair ayrımcı tutum ve söylemler konusunda farkındalık yaratmak
- Toplumsal bakış açısını değiştirecek biçimde bu topluluklara hizmet veren kurumların saha çalışanları arasında bir dil ve söylem birliği sağlamak
- Saha çalışanların arasında ve toplumun genelinde bu topluluklara dair hak temelli bir bakış açısının oluşması sağlamak

Temel hedefe yönelik olarak, yasa yapıcılar, kamu, yerel yönetim, ulusal ve uluslararası STK'ların gibi alanda çalışanların, yararlanıcı grubun özelliklerini tanıması, mevcut duruma sebep olan yasal, idari ve toplumsal bakış açısından kaynaklanan faktörler hakkındaki bilgilerini artırmaları beklenmektedir.

Bu aşama, mevcut düzenlemelerde değişiklik yapılmasını ve bu topluluklar için daha kapsayıcı olmasını sağlayacak orta ve uzun vadeli hedeflere bir hazırlık aşaması olarak düşünülmektedir. Karar alıcıların alanda yaşanan sorunlar ve yararlanıcı grubun ihtiyaçları hakkında düzenli ve güncel bilgiye erişimleri, alan çalışanları aracılığı ile olmaktadır. Bu nedenle alan çalışanlarının konu hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olmaları, kullandıkları dilin ayrımcılık içeren öğelerden arınmış olması gibi faktörler, bu kişilerin savunuculuk rollerini güçlendirecektir. Bu da alan ile karar arasındaki yolun kısalmasını ve daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin mevcut durumlarına ve temel ihtiyaçlarına dair, hizmet sağlayıcılara ve kamuoyuna yönelik farkındalık yaratmak, yararlanıcıların temel haklara erişiminde başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Bu nedenle savunu çalışmaları aşağıdaki sorulara anlamlı ve kapsamlı cevap verebilir nitelikte olmalıdır:

- Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri kimdir?
- Sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçları nelerdir?
- Bu ihtiyaçlara erişimde yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- Sosyal ve korunmaya dair sorunlarını önleme ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik mevcut politika ve uygulamalar nelerdir?
- Yerel ve ulusal kamu kurumlarının hedef grubun ihtiyaçlarını çözmeye yönelik koruma ve sosyal yardım çalışmaları nelerdir?
- Yerel, ulusal ve uluslararası STK'ların, ana akım medya mensupları ve sendikaların hedef gruba dair yaklaşımları nedir?

Mevsimlik gezici tarım işçileri, göçer ve yarı göçerler ile göçle gelen diğer sığınmacılar ve mülteciler özellikle kentlerin değişik mahallelerine yerleşmiş olanlar arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar, çok kısa vadede herhangi bir meslek edindirme programı ile istihdam sürecine dahil edilmesi çok mümkün olmayan bir nüfustur. Bugüne kadar da doğrudan

yardımlara en az erişebilmiş, onlardan en az yararlanabilmiş olanlar göçer ve yarı göçer gruplardır. Bu nüfusun, sosyal ve ekonomik hayata iş gücü olarak katılmasını sağlayacak projelerden yararlanabilmeleri için beslenme, sağlık, hijyen, eğitim alanlarında doğrudan desteğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Bazı faaliyetlerin bu ihtiyaç ve bu ihtiyacın karşılanmasının bir "sadaka kültürü" yaratmak olmadığı, tam tersine Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı başta olmak üzere uluslararası hukuktan kaynaklanan bir hak olduğu anlatılabilir. Bu savunudan etkili bir sonuç alınabilirse hedef ve faaliyetlerin ileriki aşamalarında doğrudan yardımlardan uzaklaşıp, bu grupların mensuplarının bireysel gelişim veya mücadele çabalarının desteklenmesine yönelmesi mümkün olur. Bu nedenle bu gruba özgü olarak, kısa vadeli hedefler kapsamında doğrudan destek hizmetlerinin erişilebilirliğine ilişkin faaliyetler ve taleplere yer verilmelidir.

Hedeflerin diğer bir amacı yararlanıcı gruba hizmet vermekle sorumlu kişi ve kuruluşların işbirliği ve eşgüdüm ile katılımcı ve kapsayıcı modeller geliştirmesini sağlamak ve bu alanda çalışanlar nezdinde toplumsal bakış açısını değiştirmeye yönelik bir dil ve söylem birliği oluşturmaktır.

Savunu çalışmalarının bir diğer amacı, Suriyeli göçmenlere yönelik doğrudan yardım ve destek faaliyetlerinin, hedef grubun sosyal ve ekonomik hayata katılımını güçlendirici faaliyetler ile desteklenmesini sağlamak olmalıdır. Bu aşamada, yararlanıcı gruba hizmet vermekle sorumlu kişi ve kuruluşların işbirliği ve eşgüdüm ile katılımcı ve kapsayıcı modeller geliştirmesi, bu alanda çalışanlar nezdinde toplumsal bakış açısını değiştirmeye yönelik hak temelli bir dil ve söylem birliği sağlanmış olması beklenmektedir.

Faaliyetler

Birinci bölümde, bu alanda kullanılabilecek üç ana savunuculuk türünden kısaca söz edilmişti:

(1)	(2)	(3)
Toplumun bilgilendirilmesi	Medya savunuculuğu	Kamu odaklı savunculuk

Bu bağlamda, Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin temel haklara erişimine yönelik belli başlı faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

Faaliyet 1

Savunu programının hazırlanması

Uygulanacak bütün savunu faaliyetleri için göstergelerin izlenmesini ve zaman planını da kapsayacak bir savunu programı hazırlamak için yürütülecek faaliyetlerdir. Savunu çalışmasının bel kemiğini oluşturur. Savunu çalışmaları arasındaki bağlar, sıralama bu aşamada belli olur. Savunu çalışmalarının etkilerinin izlenebilmesi için yapılacak ölçümlerin de planlanmasını ve uygulanmasını güvence altına alır. Bu nedenle, planlama yapılırken hangi faaliyetin nasıl izleneceği de belirlenmiş olmalıdır (Ek C'de bir taslak bulunmaktadır).

Program, Savunu çalışmalarının hedefleri, beklenen sonuçları, kullanılan kaynaklar, elde edilen sonuçlar hakkındaki bilginin, düzenli olarak yararlanıcılar, paydaşlar ve toplum tarafından erişilebilir olmasını sağlayacak faaliyetleri de içermelidir. Bu nedenle, planlama yapılırken izleme ve şeffaflık çalışmaları öngörülmelidir.

Faaliyet 2

Medya ve sosyal medya kampanyası

Kamunun yararlanıcı grubu tanıması ve onların taleplerini anlaması ve nihayetinde de bu talepleri sahiplenmesini sağlayacak faaliyetlerden oluşur. Yararlanıcı gruba yönelik toplumsal önyargılar ve yararlanıcı grubun güvenlik tehdidi olarak gördükleri için çok görünür olmamayı tercih ettikleri dikkate alınmalıdır. İnsan haklarını ilgilendiren kampanyalar, yararlanıcı grubun sesine alan açacak biçimde tasarlanmalıdır. Özellikle yararlanıcı grubu nesneleştirmemeye; yardıma muhtaç, yoksul gibi sıfatlarla damgalamamaya özen gösterilmelidir. Kampanyalarda kullanılacak mesajlar ve görseller, yararlanıcı grubun hak sahibi oluşlarını ve haklarını öne çıkaracak nitelikte olmalıdır.

Faaliyet 3

Savunu materyallerinin hazırlanması

Başlangıçta araştırma bulgularını esas alarak, ancak daha sonra güncellenen her tür bilgiden yararlanarak, diğer faaliyetlerde kullanılmak üzere her faaliyetin özelliklerine uygun savunu materyallerinin içeriklerinin oluşturulması, düzenlemesi ve kullanıma hazır hale getirilmesine ilişkin faaliyetlerdir. Bu faaliyet, diğerlerinin etkisini arttırıcı nitelik taşır. Bu nedenle, bu rehber esas alınarak hazırlanacak bir savunu çalışmasında bütün diğer faaliyetler dikkate alınarak yürütülmelidir.

Faaliyet 4

Savunuculuk faaliyetlerini yürütecek ekibin kapasitelerinin güçlendirilmesi

Savunu çalışmasını yürütmek üzere oluşturulacak ekibe yönelik genel olarak savunuculuk ve özel olarak yararlanıcı topluluklara özgü savunuculukla ilgili eğitim programları hazırlama ve uygulamaya ilişkin faaliyetlerdir. Bu eğitim programlarının hazırlanması sırasında Ek-A'da yer alan göstergeler (1-18) dikkate alınmalı ve içerik bu göstergeleri de kapsayacak biçimde hazırlanmalıdır.

Faaliyet 5

Savunu görüşmeleri ve toplantıları

Yararlanıcı grubun temel ihtiyaçlara erişimlerindeki sorunları açıklamaya yönelik, ilgili paydaşlarla ve aktörlerle yüz yüze veya grup halinde toplantılar organize etmek ve bunun etkilerini ve sonuçlarını izlemeye yönelik faaliyetlerdir. Savunu görüşme ve toplantıları, bir savunu çalışmasının en önemli ayaklarındandır. Burada hedef grupta sonuçta bir davranış değişikliği beklenmektedir. Yani bütün savununun nihai amacı bu grupta yaratılacak değişimdir. Bu nedenle doğrudan görüşmelere geçmeden önce, hedef grubun bilgi edinmesi ve tutum değişikliği oluşturmaya yönelik bir farkındalık oluşması için, paydaşların konu hakkındaki bilgi ve farkındalıklarına hitap edecek diğer faaliyetlerin başlamış olmasında fayda vardır.

Faaliyet 6

Kapasite geliştirme eğitimleri

Yaralanıcı topluluklara hizmet veren kurum çalışanlarının savunuculuk kapasitesini geliştirmeye yönelik eğitim programları hazırlamaya ve alan çalışanlarının katılımı ile eğitimleri uygulamaya yönelik faaliyetlerdir. Bu faaliyet, alan çalışanlarının yararlanıcılar, toplum ve karar alıcılar ağındaki rolleri dikkate alınarak düzenlenmelidir. Amaç, onların da dil ve söylem birliğine dahil olmalarını ve bu suretle işlerini yapış biçimleri ile savunu çalışmalarına katılımlarını sağlamaktır. Bu eğitim programlarının hazırlanması sırasında Ek-A'da yer alan göstergeler 24 – 26 dikkate alınmalıdır.

Faaliyet 7

Bilginin yaygınlaştırılması amacıyla ağ oluşturma

Yararlanıcı gruba yönelik bir çok araştırmadan, ulusal ve ulusal üstü yasal düzenlemelerden, literatürden oluşan bilgi kaynaklarını derleyerek düzenli olarak hedef

grupla paylaşılması için yerel, bölgesel ve ulusal ölçekte bir haber ağı oluşturmaya yönelik faaliyetlerdir. Bu faaliyetlerde, ayrımcılık ile mücadeleye yönelik dil ve söylem birliğini sağlama hedefi de özellikle dikkate alınmalıdır. Bu faaliyetler sırasında Ek-A'da yer alan göstergeler 24 – 26 dikkate alınmalıdır.

Faaliyet 8

Ayrımcılıkla mücadele için dil ve söylem birliği oluşturma çalışmaları

Ayrımcı bakış açısı ve söylemlerle mücadele için bir savunu rehberi hazırlanması ve kurumların saha çalışanlarının bu alanda savunucu olmalarını sağlamak üzere tutum ve becerilerini geliştirici eğitimler almasına yönelik faaliyetlerden oluşur. Bu rehber ve eğitimlerin hazırlanmasından önce, bu alandaki araştırmalardan yararlanılarak ve özel olarak da dil ve bakış açılarına yerleşmiş ayrımcı tutum ve söylemlere ilişkin bir öne çalışma yapılarak, bunları değiştirmek üzere izlenebilecek yöntemler oluşturulmalıdır.

Faaliyet 9

Yararlanıcı grupların katılımı için mekanizma oluşturulması

Özellikle orta ve uzun vadeli hedeflere yönelik olarak yararlanıcı grupların faaliyetlere aktif katılımını sağlayan mekanizmalar oluşturmak üzere yürütülecek destek faaliyetleridir. Burada asıl yapılmak istenen savunu çalışmaları kapsamında yürütülen faaliyetlere yararlanıcıların katılımını sağlamaktır. Ancak, Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin Türkçe bilmemeleri, geçici ve gezici biçimde çalışmaları, örgütlü olmamaları gibi sebeplerle toplumsal yaşama da karar alma mekanizmalarına da katılmaları mümkün olamamaktadır.Bu durumun katılım mekanizmalarının dizaynında ve uygulamasında dikkate alınması ve destekleyici çalışmalar yapılması gereklidir. Bu faaliyet, yararlanıcıların kendileri ile ilgili sorunların çözüm mekanizmalarına doğrudan katılım olanağına sahip hale getirdiği için savununun amacına ulaşması bakımından en önemli, ancak yukarıda belirtilen sorunlar ve mevcut uygulama deneyiminin kısıtlılığı sebebiyle de en zorlu bölümüdür. Bu nedenle bu süreçte yürütülen faaliyetlerin etkililiğinin izlenmesi, belgelenmesi ve raporlanması ileriye yönelik deneyim birikimi bakımından önemlidir.

Savunuya Dair Mesajlar

Savununun amaç ve hedefi doğrultusunda oluşturulan mesajlar belirlenirken, öncelikle yararlanıcıların mevcut durumlarının anlaşılması ve mesajların bu toplulukların sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerine ve ihtiyaçlarına özgü olması sağlanmalıdır. Aynı zamanda da bunun bir yardım çağrısı değil, bir hak talebi biçiminde ifade edilmesine özen gösterilmelidir.

Yeni bir savunu çalışması planlanırken mesajlar; savunu stratejisinde planlanan faaliyetleri doğrudan aktarabilecek, mevcut durumu tanımlayan söylemleri içermelidir. Belirlenen mesajlar hak temelli bir anlayışı benimseyen faaliyetlerle iletilmeli ve savunu stratejisinin etik ilkelerine bağlı olmalıdır. Bu mesajlar savununun odaklandığı alana ve yapıldığı zamana göre değişiklik göstermelidir.

Ana Mesajlar

> Yararlanıcı grup insan onuruna yaraşır yeterli hayat seviyesine sahip değildir.

> Her insanın kim olduğundan, nerede olduğundan ve ne yaptığından bağımsız olarak yeterli hayat seviyesine sahip olma hakkı vardır.

> Bu alana ayrılan kaynaklar doğru planlandığında, yararlanıcı grubun yeterli hayat seviyesine sahip olması sağlanabilir.

Alt Mesajlar

Genel mesajlar (bütün gruplar için)

- Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri ve Suriyeli göçer ya da yarı göçer topluluklar iş bulabildikleri geçici işlerde, uzun süreler çalışmalarına rağmen elde ettikleri gelir, kendileri ve aileleri için insan onuruna uygun bir yaşam standardı sağlamaya elverişli değildir. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin bu koşullarının yasal değişikliklerle ve alınması gereken idari önlemlerle iyileştirilmelidir.
- Hedef topluluklar içerisinde yer alan çocukların çoğu eğitim hakkından faydalanamamakta ve beslenememektedirler. Çocuk koruma sisteminin düzenli takibine ve koruyucu ve destekleyici tedbirlere ihtiyaçları vardır.

- Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinde kadınlar ve çocuklar aile reisine, aile reisi tarım aracısına bağlı çalışmaktadır. İşçilerinin emeklerinin karşılığını alabilmeleri için çalışma ve seyahat özgürlüklerini koruyucu, sosyal güvencelerinin olmasını sağlayıcı düzenlemelere ihtiyaçları vardır.

- Yararlanıcı gruba uygulanan seyahat kısıtlaması da, bu grupların sosyal ve ekonomik hayatta hizmetlere erişimlerinde var olan engelleyici faktörlere neden olmaktadır. Seyahat kısıtlamasına yönelik iyileştirici çalışmalar, yararlanıcı grubun hizmetlere erişimini destekleyici nitelikte olacaktır.

- Mevsimlik gezici tarım işçileri ile göçer ve yarı göçer toplulukların çalışmalarına dair yasal statüleri ile ilgili sorunlar, sosyal destekten yararlanma olanaklarındaki kısıtlılıklar daha az ücrete veya daha ağır çalışma ya da yaşama koşullarına razı olmalarına neden olmaktadır. Sosyal yardım ve destek hizmetlerine erişimlerine ve Türkiye'deki yasal statülerine ilişkin güvencelerinin arttırılması gerekmektedir.

- Mevsimlik gezici tarım işçileri ile göçer ve yarı göçer topluluklara yönelik özel hizmetler bulunmaktadır. Bu hizmetlerin etkisini ve ulaşılabilirliğini arttırmak için, uygulayıcılar, karar alıcılar ve yöneticiler düzeyinde ayrı ayrı etkili işbirliği ve eşgüdüm mekanizmaları geliştirilmelidir.

- Toplumsal desteğin en üst düzeyde kullanımı ve sosyal uyumun güçlendirilmesi bağlamında ayrımcı dili ve tutumu değiştirmek için, saha çalışanları arasında hak temelli bir dil ve söylem birliği sağlanmalıdır.

- Faaliyetleri yararlanıcılar ile birlikte planlamak, her iki tarafı da güçlendirir ve çalışmaların amaca ulaşmasını destekler. Bunun için özel yöntemler ve mekanizmalar geliştirilmiş olmalıdır.

- Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri, bir insan hakkı olarak her insanın sahip olması gereken asgari yaşam standardının çok altında olanaklara sahip olarak yaşamaktadırlar. Toplum her bireyinin, insan onuruna uygun yaşama olanağı elde etmesini sağladığında, topyekün olarak toplumun da esenlik ve refahı artacaktır.

- Zor koşullar altında yaşamak zorunda bırakılan topluluklardaki kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler en zor koşulda olanlardır ve onların durumlarına özel olarak dikkat edilmeli ve seslerine özel olarak kulak verilmelidir.

Mevsimlik gezici tarım işçileri ile göçer ve yarı göçer topluluklar

- Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri, hem içinde bulundukları koşullar hem de bu gruplara yönelik bazı ayrımcı bakış açıları ve tutumlar nedeniyle temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek gelire sahip olmak için işe ve hizmetlere erişimde çeşitli sorunlar yaşamaktadırlar. Her biri yeterli yaşam standardına sahip oluncaya kadar yeterli ve etkin sosyal yardım ve hizmetlerle desteklenerek, temel hizmetlere erişimleri sağlanmalıdır.

Toplumun geri kalanına yönelik

- Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri ile Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar yeterince görünür değiller. Onlar, yılın, ayın ve günün önemli bir bölümünü ağır koşullarda çalışarak geçirseler bile kendilerine ve ailelerine yeterli yaşam standardı sağlamaya yetecek geliri elde edememektedirler. Onların ihtiyaçlarını görerek ve taleplerine kulak vererek, bu topluluğun temel haklarına erişimine destek verilebilir.

- Dildeki ayrımcı öğeleri fark etmek ve değiştirmek, hem bir insani sorumluluk hem de Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri ile göçer ve yarı göçer toplulukların iş ve çalışma güvencesi başta olmak üzere haklarını kullanabilmelerinin önündeki engelleri kaldırmak için bir gerekliliktir.

Saha çalışanlarına yönelik

- Yararlanıcı topluluklara yönelik önyargıların farkında olmak, dili ve söylemi değiştirmek, hem paydaşların değişimine hem çalışmalarınamacına ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

- Yararlanıcı topluluklara sunulan hizmetler bir lütuf değil, insan haklarının gereğidir.

- Yararlanıcıların sunulan hizmetlerden yararlanması sırasında herhangi bir nedenle ayrımcılığa maruz kalmamalarını sağlamak gerekir.

- Haklar arasından önceliklendirme yapılamaz ve bir hakkın korunması için yürütülen faaliyetin amaca ulaşması diğer hakların korunmasını da sağlayacak bir planlama ile mümkün olduğu dikkate alınmalıdır.

- Faaliyetleri yararlanıcılar ile birlikte planlamak her iki tarafı da güçlendirir ve çalışmaların amaca ulaşmasını destekler. Bunun için özel yöntemler ve mekanizmalar geliştirilmiş olmalıdır.

- Yararlanıcı gruplar, çalışmasına rağmen yoksul ve yoksunluk içerisinde yaşamaktadır. Yardıma gereksinim duymalarının sebebi haklarının güvence altına alınmamış olmasıdır. Dolayısıyla onlara sunulacak hizmetler onların kendilerine yeterlilik kapasitelerini güçlendirme amacına hizmet edecek nitelikte olmalıdır.

Paydaş Analizi

Bağımsız ve hak temelli bir savunu, yararlanıcı gruplar ile doğrudan ve dolaylı ilişki içinde olan, paydaşları ve işbirliği yapılabilecek kurumları tanımlamalı ve bunun doğrultusunda yürütülmelidir. Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerine yönelik savunu yapacak kurumlar *işbirliği yapılacak kurumlar* olarak, savunu yapılacak kurumlar ise *hedef kurumlar* başlığı altında aşağıda belirtilmektedir. Hedef kurumlar ve işbirliği yapılacak kurumlara dahil olan kurumlar savunu faaliyetlerine göre zaman zaman yer değiştirebilir ya da bir arada yer alabilirler.

Paydaş analizi, savunu çalışması yapıldığı zamana göre değişiklik gösterecektir. Örneğin; Strateji Belgesi hazırlığına temel teşkil eden araştırmada, yerel yöneticilerin göçle gelen nüfusa yönelik hizmet üretme konusunda halktan gelecek tepkiye dair bir çekincelerinin olduğu tespiti yer almaktadır. Bu durumda yerel yöneticilerde bir tutum ve davranış değişikliğinin yolu, halkın onları bu kararlarında destekleyecek sesini duymalarını sağlamak ve halkın bu yöndeki iradesini güçlendirmek suretiyle olacaktır. Bu durumda paydaşlardan kimlerle çalışarak bu sonucun elde edilebileceğine bakmak gerekmektedir. Bu nedenle paydaş analizi, her savunu çalışması için ayrıca yapılmalıdır.

Hedef Kurumlar*	Hedef Kurumların Yararlanıcılar Üzerindeki Etkisi	Hedef Kurumların Etkilendikleri	Hedef Kurumlar ile Savunu Çalışması Yapacak Kurumun İlişkisi	Hedef Kurumları Etkilemenin Yolları
TAŞRA TEŞKİLATLARI & YEREL YÖNETİMLER Valilikler Kaymakamlıklar İş Kurumu il Müd. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müd. İl-İlçe Sağlık Müd. (SM) Göçmen Sağlık Merk. (GSM) İl-İlçe Milli Eğitim Müd. Belediyeler	İlgili yasal düzenlemeler çerçevesinde yararlanıcılara yönelik yerel düzeyde hizmet sunumunda rol oynarlar. Yasal boşlukların ve hizmet sunumunda karşılaşılan sorun ve ihtiyaçların tespiti konusunda önemli konuma sahiptirler.	- BM ve AB gibi Uluslararası Örgütlerin kararları, stratejileri ve sundukları destekler - Uluslararası STK'ların sundukları destekler - Ulusal STK'ların sundukları destekler - Kamu oyu talebi ve baskısı - Medya - Akademi	GOAL: İnsani yardım faaliyetleri kapsamında resmi kurumlar ile merkezi ve yerel düzeyde işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliği, karar alım süreçlerinde etkili olmayı ve stratejinin öngördüğü faaliyetlerin planlanmasında doğrudan çalışma olanağı sağlar. Not: Bu bölüm, hazırlanan strateji kapsamında GOAL tarafından yürütülecek çalışmalar esas alınarak ve örnek olmak üzere belirlenmiştir.	Bilgilendirme: - Yararlanıcılara yönelik mevcut durum araştırmaları - Akademik araştırmalar - İyi uygulama örnekleri İhtiyacın görünmesini sağlama: - Haber - Savunu çalışmaları Destekleme: - Fon veya bütçe sağlama - Takdir etme, onaylama
MERKEZİ KAMU KURUMLARI Göç İdaresi Genel Müd. (GİGM) İller İdaresi Genel Müd. Uluslararası İşgücü Genel Müd. Çocuk Hizm. Genel Müd. (ÇHGM) Çalışma Genel Müd. (ÇGM)	Altlarında bulundukları bakanlıkların ilgili politika ve stratejilerinin ve ilgili yasal mevzuatın uygulanmasını sağlamada, taşra teşkilatları dahil ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanmasında ve yararlanıcılara ilişkin politika yapım sürecine katkı sağlama konusunda önemli rol oynarlar.	- merkezi otoritenin görüşü - idari amirin görüşü - yasal düzenlemeler	GOAL: İnsani yardım faaliyetleri kapsamında resmi kurumlar ile merkezi ve yerel düzeyde işbirliği yapmaktadır. Bu işbirliği, karar alım süreçlerinde etkili olmayı ve stratejinin öngördüğü faaliyetlerin planlanmasında doğrudan çalışma olanağı sağlar. Not: Bu bölüm, hazırlanan strateji kapsamında GOAL tarafından yürütülecek çalışmalar esas alınarak ve örnek olmak üzere belirlenmiştir.	Yukarıdakilere ek olarak ve öncelikle, - Merkezi otoritenin kararı
FON KURULUŞLARI AB Türkiye Delegasyonu ECHO DG NEAR BPRM SDC GIZ SIDA BMZ KFW Dünya Bankası JICA AFD	Yararlanıcılara yönelik planlanan program, proje ve hizmetlerin sağlanmasına yönelik fon sağlar ve uygulamada yer alırlar. *Türkiye'de insani yardım alanında mültecilere yönelik fonların büyük çoğunluğu AB tarafından, "Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı (FRIT)" kapsamında sağlanmaktadır. Örneğin sağlık alanında "SIHHAT Projesi", temel ihtiyaçlar alanında "Yabancılara Yönelik Sosyal Uyum Yardım Programı", eğitim alanında "Şartlı Eğitim Yardımı Programı" ve önemli sayıda koruma projesi FRIT kapsamında ECHO tarafından finanse edilmektedir. Bunun yanı sıra kalkınma ve geçim kaynakları projeleri ise DG NEAR tarafından finanse edilmektedir. Adı geçen diğer fon sağlayıcı kuruluşların bu alandaki finansmanları AB kaynaklı fonlara oranla, anlamlı bir karşılaştırma yapılamayacak kadar azdır.*	Merkezi otorite ile yapılan stratejik planlar Uluslararası Stratejiler	GOAL, bir uluslararası sivil toplum kuruluşudur ve ECHO fonu ile birçok ülkede faaliyet göstermektedir. Not: Bu bölüm, hazırlanan strateji kapsamında GOAL tarafından yürütülecek çalışmalar esas alınarak ve örnek olmak üzere hazırlanmıştır.	Bilgilendirme: - Yararlanıcılara yönelik mevcut durum araştırmaları - Akademik araştırmalar - İyi uygulama örnekleri Uluslararası kamuoyu talebi

Hedef Kurumlar*	Hedef Kurumların Yararlanıcılar Üzerindeki Etkisi	Hedef Kurumların Etkilendikleri	Hedef Kurumlar ile Savunu Çalışması Yapacak Kurumun İlişkisi	Hedef Kurumları Etkilemenin Yolları
BM KURUMLARI UNICEF: BM Çocuklara Yardım Fonu UNFPA: BM Nüfus Fonu FAO: BM Gıda ve Tarım Örgütü UNDP: BM Kalkınma Programı UNHCR: BM Mülteciler Yüksek Komiserliği WFP: BM Dünya Gıda Programı OCHA: Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü UNWOMEN: BM Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadının Güçlenmesi Birimi IOM: Uluslararası Göç Örgütü	Kamu kurumları, özel sektör, medya, akademi, ulusal ve uluslararası STK'lar ve insani yardım kurumları ile işbirliği içerisinde yararlanıcıların ihtiyaçlarına yönelik projelerin, ulusal müdahaleler, politikalar ve öncelikler ile uyumlu bir şekilde yürütülmesinde, kapasite ve politika geliştirmede, alandaki ilgili kurumlar arasında koordinasyonun sağlanmasında rol alırlar.	Merkezi otorite ile yapılan stratejik planlar Uluslararası Stratejiler	GOAL, bir uluslararası STK'dır ve ECHO fonu ile faaliyet göstermektedir.	Bilgilendirme: - Yararlanıcılara yönelik mevcut durum araştırmaları - Akademik araştırmalar - İyi uygulama örnekleri Uluslararası kamuoyu talebi
ULUSAL VE YEREL MEDYA	Kitle iletişim araçları yoluyla yararlanıcıların sorunlarını ve ihtiyaçlarını; ve savunuculuk faaliyetleri dahil bunlara yönelik yapılan çalışmaları görünür kılma ve daha geniş bir kitleye ulaştırma; ve bu sorunları, iyi uygulama örnekleri ile beraber çözüm üretebilecek aktörlerin bilgisi dahiline getirme, farkındalık arttırma ve toplumu duyarlılaştırma yönünde önemli rol oynarlar. Medya'nın savunuculuk faaliyetleri kapsamında yararlanıcılara yönelik nefret söylemi, ön yargı ve yanlış bilgilerin yayılmasıyla mücadele kapsamında da önemli etkileri vardır.	Kamuoyu ilgisi STK'lar	GOAL, alan tecrübesi ile doğrudan ve düzenli bilgi sağlayarak konunun medyada yer almasını ve bilgilendirici materyal ile destekleyerek dil birliği ve bakış açısı değişikliği amaçlarına uygun yayın yapılmasını sağlayabilir. Not: Bu bölüm, hazırlanan strateji kapsamında GOAL tarafından yürütülecek çalışmalar esas alınarak ve örnek olmak üzere hazırlanmıştır.	- Yararlanıcılara yönelik mevcut durum araştırmaları - Olgu bazlı, güncel bilgi
BAROLAR	Bir meslek kuruluşu olarak yasaların kendilerine yüklediği görevlerin yanı sıra, yararlanıcıların hukuki sorunlarıyla ilgili görüş ve öneri belirtme, bünyelerindeki alt komisyonlar aracılığıyla yararlanıcıları ilgilendiren yasal düzenlemelerle ilgili çalışma yapma ve yararlanıcıların yaşadıkları – yaşayabilecekleri demokratik olmayan ve hak ihlaline yol açan uygulamalara karşı hukuk zemininde mücadele etme konusunda önemli rol oynarlar.	Kamuoyu talebi Medya STK'lar Uluslararası hak örgütleri	GOAL, alan tecrübesini paylaşarak Baroların bu alandaki çalışmalara ilgi duymalarını sağlayabilir. Not: Bu bölüm, hazırlanan strateji kapsamında GOAL tarafından yürütülecek çalışmalar esas alınarak ve örnek olmak üzere hazırlanmıştır.	- Sivil toplum talebi

* Savunuculuk faaliyetleri kapsamında işbirliği yapılacak kurumlar belirlenirken ve bu kurumlar ile yapılacak işbirliği süreçlerinde, bu kurumların özel faaliyet alanları, misyonları, stratejik hedefleri, nitel ve nicel insan kaynakları, gelir kaynakları ve eğer var ise fon sağlayıcıların getirdiği imkan ve kısıtlılıklar dahil birçok faktör dikkate alınmalıdır.

İş Birliği Yapılacak Kurumlar*	İşbirliği Yapılan Kurumların Etkisi	İşbirliği Yapılan Kurumların Etkilendikleri	İşbirliği Yapılan Kurumlar ile Savunu Çalışması Yapan Kuruluşun İlişkisi	İşbirliği Yapılan Kurumları Etkilemenin Yolları
ULUSLARARASI SİVİL TOPLUM / İNSANİ YARDIM KURUMLARI GOAL CARE International Save the Children International Concern Worldwide RET International Welthungerhilfe (WHH) Danish Refugee Council (DRC) International Medical Corps (IMC) Doctors of the World (MDM) Relief International AAR Japan Agency for Technical Cooperation and Development (ACTED) Diakonie Katastrophenhilfe IOM: Uluslararası Göç Örgütü **ULUSAL SİVİL TOPLUM KURUMLARI** Hayata Destek Derneği Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği Mavi Kalem Derneği Mülteci Destek Derneği Mülteci-Der Mülteci Hakları Merkezi Mülteci Hakları Koordinasyonu Göç-Der Helsinki Yurttaşlar Derneği Maya Vakfı İHOP: İnsan Hakları Ortak Platformu Sıfır Ayrımcılık Derneği İlk Umut Derneği Türk Kızılayı Abdallar Dayanışma ve Kültür Derneği Aşiretler Dayanışma Derneği **BM KURUMLARI** UNICEF UNFPA FAO UNDP UNHCR WFP OCHA ILO UNWOMEN **ÜNİVERSİTELER**	• Program, proje geliştirme • Yararlanıcılara insani yardım ulaştırma • Yararlanıcıların hizmetlere erişimi önündeki engelleri görünür kılmak ve bu engellerin ortadan kalkmasına destek sağlamak. • İlgili kurum ve aktörler arasında koordinasyonu sağlayıcı mekanizmalar geliştirmek. • İzleme • Analiz etme ve alan araştırmaları yapma (üniversiteler saha çalışmaları ve araştırmalar ile sürece destek sağlayabilirler) • Kapasite geliştirici rolü üstlenmek	- Merkezi ve yerel otoritelerin kararları - Fon sağlayıcı mekanizmaların stratejileri ve sundukları desteklere ilişkin kurallar - Ulusal ve uluslararası STK'ların stratejileri - Akademik çalışmalar	GOAL ile işbirliği yapılacak kurumlar arasında aynı alanda hizmet verilmesi sebebiyle bir amaç ve hedef birliği bulunmaktadır. GOAL, işbirliği yapılacak kurumlardan oluşan uygun ve etkili bir ağa sahiptir. Not: Bu bölüm, hazırlanan strateji kapsamında GOAL tarafından yürütülecek çalışmalar esas alınarak ve örnek olmak üzere belirlenmiştir.	Yararlanıcılara yönelik mevcut durum araştırmaları Savunu çalışmaları Akademik araştırmalar

* Savunuculuk faaliyetleri kapsamında işbirliği yapılacak kurumlar belirlenirken ve bu kurumlar ile yapılacak işbirliği süreçlerinde, bu kurumların özel faaliyet alanları, misyonları, stratejik hedefleri, nitel ve nicel insan kaynakları, fon sağlayıcıları ve bu fon sağlayıcıların getirdiği imkan ve kısıtlılıklar dahil birçok faktör dikkate alınmalıdır.

Savununun Sınırlılıkları

Savunuculuk faaliyetlerinin hazırlanmasında ve uygulanmasında sınırlılıklar bulunabilir. Bu sınırlılıklar önceden saptanmalı ve böylece savunuculuğun ileriki aşamalarında beklenmedik bir nedenle aksama ihtimali ortadan kaldırılmalıdır.

1

Kurumsal nedenlerden kaynaklanan sınırlılıklar

Savunuculuk çalışmalarının, fon sağlayıcılara bağımlı olması, savunucuların bağlı oldukları örgütlerin yapılanmalarına ve faaliyetlerine dair göstergelerde yer alan aşağıdaki kriterlerin sağlanamaması ilk ve en önemli sınırlılıktır:

- Savunucular, hedef topluluğa ve bağlı oldukları organizasyona sorumludur.
- Savunucular düzenli destek, eğitim ve rehberlik almalıdır.
- Savunucuların üyesi oldukları kurumlar, bağımsız yönetim yapısına sahiptir.
- Hizmet sağlayıcılar ve fon sağlayıcılar, savunu yapan kurumun yönetimiyle doğrudan ilişkili değildir.

Hizmet sağlayıcıların ve fon sağlayıcıların, savunucuların yaptıklarına müdahale ettiği durumlarda ne yapılmasına ilişkin izleyecekleri açık bir stratejileri vardır. Bu sınırlılığın aşılabilmesi için savunu çalışmalarının hizmet sağlayıcılardan bağımsız kurumlarca yürütülmesi önerilir. Ancak bu da savunuculuk çalışmalarının kaynak bulmasını güçleştirecektir. Bu sınırlılığın aşılabilmesi için en azından çalışmalarının faydasının görülmesine kadar hizmet sağlayıcı STK'ların ortak olarak savunu çalışmaları desteklemeleri veya bu çalışmalara özgü bağımsız fonların oluşturulması için çaba gösterilmesi bir çözüm olabilir.

2

Savunuculuk faaliyetlerini yürütecek kişilerin toplumsal önyargılara sahip olmaları:

Yararlanıcı topluluklara dair toplumsal önyargıların, özellikle yeterli bilgiye erişemeyen alan çalışanlarını da etkilediği görülmektedir. Örneğin, yararlanıcı toplulukların aslında varlıklı olmasına rağmen mevsimlik gezici tarım işçiliği yapmayı tercih ettikleri, özellikle göçer ve yarı göçerlerin başka türlü yaşamayı istemediklerine dair bir düşünce biçimi araştırma sırasında birçok katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu düşünme biçiminin savunucularda egemen olması halinde bir yandan yararlanıcı grubun katılımına dair süreçlerin kullanılması, öte yandan ayrımcı tutumları besleyen dilin kullanılmasına neden olacağı için amaca ulaşması önünde engel oluştu-

racaktır. Bu sınırlılığın aşılabilmesi için çalışanlara yönelik bir savunuculuk rehberi hazırlanması ve eğitim faaliyeti öngörülmüştür. Bilginin yaygınlaştırılmasına yönelik faaliyet de, "Savunucular düzenli destek, eğitim ve rehberlik almalıdır." göstergesinin gereğini yerine getirerek bu sınırlılığı aşmaya yardımcı olacaktır.

3

Yararlanıcı toplulukların katılım pratiklerinin zayıflığı

Yararlanıcı toplulukların doğrudan katılımı, insan hakları savunu ilkelerinin en önemlilerinden biridir. Ancak mevsimlik gezici tarım işçilerinin katılımını sağlayıcı mekanizmaları bulunmamakta, çok geniş bir coğrafyada dağılmış olarak yaşamaları ve buldukları işe göre yer değiştirmeleri bu mekanizmaları oluşturmayı güçleştirmektedir. Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri ile göçer ve yarı göçer toplulukların ise buna ek olarak yasal statüleri ve ayrımcı pratikler nedeniyle fazla görünür olmayı istemedikleri de görülmektedir. Bu nedenle, bir yandan bu grupların kendi seslerini duyurmaları için savunu çalışmaları kapsamında alan açmak diğer yandan onların görünür olma konusundaki hassasiyetlerine saygı göstermek gibi birbirine sınırlılık oluşturan iki yükümlülüğe birden dikkat etmek gerekmektedir. Bu nedenle katılımcı mekanizmaların deneyerek ve danışılarak oluşturulması öngörülmüştür.

4

Covid 19 salgını ile mücadele tedbirleri

Covid 19 salgını ile mücadele tedbirleri yüz yüze görüşmelerin ve toplantıların yapılmasının önünde geçici ve de önemli bir engel oluşturmaktadır. Bunu aşmak için dijital araçların kullanılması öngörülmüş ise de bu tür araçlarla yapılacak savunu çalışmaları hem hedef gruba erişim hem de özellikle yararlanıcıların katılımı bakımından engel oluşturacağı tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

- laurel-house.org/attachments/article/58/Module%204.pdf
- Enab Baladi, Ankara Calculates Distribution of Syrian Refugees Throughout Turkish Provinces, (erişim:12 Mart 2020) english.enabbaladi.net/archives/2016/04/ankara-calculates-distribution-syrian-refugees-throughout-turkish-provinces/
- www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/National_Regulations/DEON_National_CoC/EN_Armenia_Code_of_Advocates_Ethics.pdf
- citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.1009.6123&rep=rep1&type=pdf
- us.sagepub.com/sites/default/files/upm-assets/90577_book_item_90577.pdf
- papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1559012
- Çakran, Ş. (2017). Mülteci Politikası: Avrupa Birliği Ve Türkiye Karşılaştırması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3.
- Baladi, E. (2016). *Ankara Calculates Distribution of Syrian Refugees Throughout Turkish Provinces.* https://english.enabbaladi.net/archives/2016/04/ankara-calculates-distribution-syrian-refugees-throughout-turkish-provinces/https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm
- www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15-1.pdf
- Kalkınma Atölyesi (2016c). *Türkiye'de Mevsimlik Tarımsal Üretimde Yabancı Göçmen İşçiler Mevcut Durum Raporu.* http://www.ka.org.tr/dosyalar/file/Yayinlar/Raporlar/TURKCE/03/YOKSULLUK%20N%C3%96BET%C4%B0NDEN%20YOKSULLARIN%20REKABET%C4%B0NE.pdf
- Kalkınma Atölyesi. (2017). *Geçmişten Günümüze Adana Ovasındaki Mevsimlik Tarım İşçileri ve Çocukları.* http://www.ka.org.tr/dosyalar/file/Yayinlar/Raporlar/TURKCE/07/adana/MEVCUT%20DURUM%20VE%20%C3%96NER%C4%B0LER%20RAPORU.pdf
- www.siaa.org.uk/wp-content/uploads/2013/11/siaa_principles_and_standards_2010.pdf
- www.theadvocatesforhumanrights.org/uploads/chapter_7.pdf
- www.theadvocatesforhumanrights.org/change
- Jane Dalrymple, Jane Boylan, Effective Advocacy in Social Work, (erişim: 12 Mmarch 2020), https://books.google.com.tr/books?id=DZTCAQAAQBAJ&pg=PA157&lpg=-PA157&dq=Prin-#v=onepage&q&f=false
- www.unfpa.org/resources/human-rights-principles
- data2.unhcr.org/en/situations/syria

EKLER

EK A. BAĞIMSIZ SAVUNUCULUK İLKE, STANDART VE GÖSTERGELERİ

EK B. MÜLTECİLERE İLİŞKİN POLİTA VE DÜZENLEMELER

EK C. 2020 SAVUNUCULUK HEDEFLERİNE ULAŞMAK İÇİN EYLEM PLANI MATRİSİ

↘ EK A.

BAĞIMSIZ SAVUNUCULUK İLKE, STANDART VE GÖSTERGELERİ

Araştırma temelli savunu stratejisi hazırlanırken, insan haklarını ilgilendiren konularda savunu çalışmalarının temel ilkeleri de dikkate alınmıştır.[1]

"Bölünmezlik" ve "bağlılık ve bağımlılık" ilkeleri gereği, hazırlanan savunu, her insanın insan onuruna uygun yeterli bir yaşam seviyesine sahip olma hakkına dayanır (BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi md.11.1).

- Her bir hakkın korunmasının bir diğerinin korunmasına bağlı olduğu dikkate alınarak hareket edilir. Örneğin, bir çocuğun eğitim hakkını kullanabilmesi için yeterli beslenme olanağına sahip olması gerektiği dikkate alınarak talepler ve mesajlar oluşturulur.

- Hiçbir hak diğerine göre önceliklendirilmez.

"Eşitlik ve ayrımcılık yapmama" ilkesi, hem faaliyetlerin organizasyonunda hem de savunu materyallerinin içeriklerinde yol gösterici ilkedir.

- Savunu, yararlanıcıların yaşam biçimlerine ilişkin tercihlerini değiştirmeyi hedefleyen bir bakış açısı ve söylem içermeyecek biçimde hazırlanır.

- Ayrımcı tutumlara neden olan önyargıları pekiştirici bir dil kullanımından kaçınılır ve savunu çalışmaları sırasında karşılaşılacak önyargılar ile mücadele için bir strateji oluşturulur.

"Katılımcılık ve kapsayıcılık" ilkesi gereği savunu çalışmaları, yararlanıcı grubun katılımı ile ve doğrudan onların seslerinin duyulmasını sağlayacak biçimde gerçekleştirilir.

- "Savunu konusu, Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçileri ile göçebe ve yarı-göçebe grupların ihtiyaçları, görüşleri ve istekleri doğrultusunda oluşturulur. Bu amaçla, ihtiyaç analizi verilerinden yararlanılır. Suriyeli mevsimlik tarım işçileri, göçebe ve yarı-göçebe topluluklar, savunma çalışmasının kapsam ve yöntemi hakkında bilgilendirilir ve süreçlere katılımları sağlanır.

- Savunu çalışması, herhangi bir ayrım gözetmeksizin Suriye'den göç ile gelmiş göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin tamamını kapsar. Aynı zamanda, onlarla benzer koşulda olan hiç kimseyi de dışarda bırakmaz.

"Hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğü" ilkesi gereği savunu çalışmalarının şeffaf bir biçimde yürütülmesi sağlanacaktır.

- Savunu çalışmasının yöntem ve kaynakları; hedef grup, ortaklar, çalışanlar ve topluma açık bilgi olarak paylaşılır. Savunu çalışmasının etkililiğinin izlenmesini sağlayacak bir mekanizma oluşturulur.

- Savunu çalışmaları yasal düzenlemeler dikkate alınarak, onlarla çatışma oluşturmayacak biçimde planlanır.

Toplumdan soyutlanmış, ayrımcılığa uğrayan ve temel haklara erişemeyen insanlar için gerçekleştirilen hak temelli ve bağımsız bir savunu temel ilke, standart ve göstergelerden oluşmalıdır.[2]

İlkeler, bağımsız savunuculuk konusundaki temel inançlara karşılık gelmektedir ve bunlar, savunucuların ve savunuculuk örgütlerinin yaptığı her şeye rehberlik eden ana çıkış noktalarıdır.

Standartlar,

ilkeleri karşılamak için, neler olması gerektiğinin ana hatlarını veren detaylardır.

Göstergeler,

savunucuların ve savunuculuk yapmak isteyen kuruluşların her bir standardı nasıl karşıladıklarının kanıtıdır.

Hedef kitle odaklı;
bağımsız ve hak temelli bir savunu hedef grubu odağa alır.

	Standartlar	Göstergeler
1	Bağımsız savunuculuk, nihai yararlanıcıların (Suriyeli göçebe ve yarı-göçebe topluluklar ile Suriyeli mevsimlik gezici tarım işçilerinin) ihtiyaçları, ilgi alanları, görüşleri ve istekleri doğrultusunda oluşturulur.	- Savunucular rolleri konusunda nettir. - Savunucular, kendi fikirlerini veya başkasının çıkarlarını değil, hedef grubun isteklerini ve görüşlerini temsil eder.
2	Bağımsız savunuculuk, insanların kendi hayatları üzerinde kontrol sahibi olmalarına ve onların hayatlarını etkileyen kararlara tam olarak katılmalarına yardımcı olur.	- Savunucular, hedef grubun ve savunu ortaklarının[3] mevcut seçenekler hakkında mümkün olduğunca fazla bilgi edinmesine yardımcı olmaya çalışırlar. - Savunu ortaklarının bilinçli kararlar ve seçimler yapmalarına yardımcı olmaya çalışırlar.
3	Bağımsız savunuculuk, insan haklarının korunmasını sağlamaya çalışır	- Savunucular ilgili mevzuat ve politika hakkında bilgi sahibi olurlar. - Savunucular ortaklarına ilgili mevzuat ve politikalar hakkında eğitimler verir.
4	Bağımsız savunuculuk, onu kullanan insanlara değer verir ve hassas ve saygı durumunu hep korur.	- Savunucular hedef grubun düşüncelerine ve söylemlerine saygı duyar - Savunucular ortaklarına konuyla ilgili yönlendirici eğitimler verirler.

Hesap verebilirlik;
savunu sorumluluk alır.

Standartlar	Göstergeler
5 Bağımsız savunuculuk, onu kullanan insanlara karşı sorumludur ve hesap verebilir olmalıdır.	- Savunucular hedef gruba ve bağlı oldukları organizasyona sorumludur. - Savunucular hedef grubun geçmiş, şimdiki ve gelecekteki isteklerini dikkate alırlar. - Savunucular düzenli destek, eğitim ve rehberlik almalıdır.
6 Bağımsız savunuculuk yasalara karşı sorumludur.	- Savunucular kanunların farkındadır ve bu doğrultuda hareket ederler. - Savunucular hedef grubun kanunların farkında olmasını sağlarlar ve yasların çiğnenmesine yardım etmezler.
7 Bağımsız savunuculuk etkin bir şekilde yönetilmelidir.	- Savunucular üyesi oldukları kurumun politika ve prosedürleri dahilinde çalışırlar. - Savunucular savunu stratejisi ilke ve standartları dahilinde çalışırlar. - Savunucular partnerlerine yeterli kaynak sağlamalıdırlar.

Bağımsızlık;
bağımsız savunma, çıkar çatışmalarından olabildiğince özgürdür.

Standartlar	Göstergeler
8 Bağımsız savunuculuk hizmet sağlayıcılar tarafından kontrol edilemez	- Savunucuların eylemleri hizmet sağlayıcıların görüşlerinden etkilenmez. - Savunucuların üyesi oldukları kurumlar, bağımsız yönetim yapısına sahiptir. - Hizmet sağlayıcılar ve fon sağlayıcılar, savunu yapan kurumun yönetimiyle doğrudan ilişkili değildir. - Hizmet sağlayıcıların ve fon sağlayıcıların, savunucuların yaptıklarına müdahale ettiği durumlarda ne yapılmasına ilişkin izleyecekleri açık bir stratejileri vardır.
9 Bağımsız savunuculuk ve bağımsız savunuculuğu teşvik etmek savununun yaptığı tek şeydir.	- Savunucular rolleri konusunda nettir ve bu doğrultuda hareket ederler. - Savunuculuğa dahil olan herkes, savunuculuğun ne olup ne olmadığı konusunda desteklenir.
10 Savunucular rollerini tehlikeye atabilecek her şeyin farkındadırlar.	- Savunucular savunucu rolünde kurdukları ilişkilerin sınırlılıklarının farkındadırlar. - Savunucuların olabilecek çıkar çatışmalarına karşı uygulayabilecekleri bir politika ve prosedürleri vardır.

Erişilebilirlik;
savunu erişilebilirdir.

Standartlar	Göstergeler
11 Bağımsız savunuculuk yetenek veya yaşam koşullarına bakılmaksızın mümkün olan en geniş kitleye ulaşır.	- Savunucular fırsat eşitliği ve ayrımcılık karşıtı uygulama ile ilgili politikalar dahilinde çalışırlar. - Savunucular savunu yapılan hedef gruba karşı ayrımcı/ kayırıcı davranışlardan kaçınırlar. - Savunucular savunudan yararlanabilecek insanlara ulaşmaya çalışırlar. - Savunucular, fırsat eşitliği politikalarından haberdardır ve bu konuda desteklenmelidir.

Belirlenen hedef ve standartların izlenmesini sağlamak amacıyla kullanılacak göstergelerin oluşturulması hem faaliyetlerin her zaman amaca yönelik sürdürülmesini sağlamak bakımından hem de daha en başta faaliyet planı hazırlanırken bütün adımların öngörülüp görülmediğini kontrol etmek bakımından önem ifade eder. Tabloda yukarı belirlenen standartların göstergeleri ve bu göstergeler ile ilgili olarak planda yer verilmesi gereken faaliyetleri görmek mümkündür.[4]

Göstergeler

Savunucuların davranış kurallarına ilişkin göstergeler

1	Savunucular rolleri konusunda nettir.
2	Savunucular, kendi fikirlerini veya başkasının çıkarlarını değil, hedef grubun isteklerini ve görüşlerini temsil eder.
3	Savunucular, hedef grubun düşüncelerine ve söylemlerine saygı duyar ve onları dikkate alır
4	Savunucular, hedef grubun ve savunu ortaklarının mevcut seçenekler hakkında mümkün olduğunca fazla bilgi edinmesine yardımcı olmaya çalışırlar.
5	Savunu ortaklarının bilinçli kararlar ve seçimler yapmalarına yardımcı olmaya çalışırlar.
6	Savunucular, ilgili mevzuat ve politika hakkında bilgi sahibi olurlar.
7	Savunucular, kanunların farkındadır ve bu doğrultuda hareket ederler.
8	Savunucular, hedef grubun kanunların farkında olmasını sağlarlar ve yasların çiğnenmesine yardım etmezler.
9	Savunucular, üyesi oldukları kurumun politika ve prosedürleri dahilinde çalışırlar.
10	Savunucular, savunu stratejisi ilke ve standartları dahilinde çalışırlar.
11	Savunucular, fırsat eşitliği ve ayrımcılık karşıtı uygulama ile ilgili politikalar dahilinde çalışırlar.
12	Savunucular, savunu yapılan hedef gruba karşı ayrımcı/kayırıcı davranışlardan kaçınırlar.
13	Savunucular, savunudan yararlanabilecek insanlara ulaşmaya çalışırlar.

Göstergeler

Savunucuların davranış kurallarına ilişkin göstergeler

14	Savunucuların eylemleri hizmet sağlayıcıların görüşlerinden etkilenmez.
15	Savunucular, rollerini tehlikeye atabilecek her şeyin farkındadırlar.
16	Savunucular, savunucu rolünde kurdukları ilişkilerin sınırlılıklarının farkındadırlar.
17	Savunucuların olabilecek çıkar çatışlarına karşı uygulayabilecekleri bir politika ve prosedürleri vardır.
18	Savunucular, fırsat eşitliği politikalarından haberdardır ve bu konuda desteklenmelidir.

Göstergeler İle İlgili Faaliyetler

Savunucuların rollerini, bağlı kalmaları gereken ilkeleri, yararlanacakları mevzuatı, izlemeleri gereken yolu, gösterir bir savunucunun el kitabı hazırlanmalıdır.

Savunucuların bağlı oldukları örgütlerin yapılanmalarına ve faaliyetlerine dair göstergeler

19	Savunucular, hedef gruba ve bağlı oldukları organizasyona sorumludur.
20	Savunucular düzenli destek, eğitim ve rehberlik almalıdır.
21	Savunucuların üyesi oldukları kurumlar, bağımsız yönetim yapısına sahiptir.
22	Hizmet sağlayıcılar ve fon sağlayıcılar, savunu yapan kurumun yönetimiyle doğrudan ilişkili değildir.

Göstergeler

Savunucuların bağlı oldukları örgütlerin yapılanmalarına ve faaliyetlerine dair göstergeler

23 Hizmet sağlayıcıların ve fon sağlayıcıların, savunucuların yaptıklarına müdahale ettiği durumlarda ne yapılmasına ilişkin izleyecekleri açık bir stratejileri vardır.

Göstergeler İle İlgili Faaliyetler

1 Savunu çalışmalarının izleme değerlendirmesi için bir sistem geliştirilmeli

2 Çalışmalar düzenli izlenmeli

3 Bağımsızlığı garanti altına alacak ve çıkar çatışmasını önleyecek bir kurumsal ve mali yapı oluşturulmalı ve bu konudaki bilgiler şeffaf olarak paylaşılmalı.

4 Savunucuları güçlendirici eğitim çalışmaları düzenlenmeli ve rollerini yerine getirirken desteklenmelerini sağlayacak mekanizmalar oluşturulmalı.

Kapasite geliştirme çalışmalarına ilişkin göstergeler

24 Savunucular, ortaklarına ilgili mevzuat ve politikalar hakkında eğitimler verir.

25 Savunucular ortaklarına konuyla ilgili yönlendirici eğitimler verirler.

26 Savunucular partnerlerine yeterli kaynak sağlamalıdırlar.

Göstergeler İle İlgili Faaliyetler

1 Eğitim müfredat ve programları oluşturulmalı

2 Konu ile ilgili gelişmeleri takip edip, paydaşları ve hedef gurubu bilgilendirecek bir sistem oluşturulmalı.

↘ EK B.

MÜLTECİLERE İLİŞKİN POLİTA VE DÜZENLEMELER

1951 Cenevre Sözleşmesi'nde yer alan **"mülteci"** tanımı, ulusal mevzuatta, 4 Nisan **2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun (YUKK)**[5] **61. maddesinde** yer almaktadır:

> **Madde 61 - (1)** Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir."

Türkiye, Cenevre Sözleşmesi'ne coğrafi çekince koyarak, sadece Avrupa'dan gelen kimseleri mülteci olarak tanımlamaktadır. Türk hukukunda coğrafi kısıtlamalar nedeniyle yapılan mülteci-sığınmacı ayrımı, uluslararası mülteci hukukunda kullanılan kavramlar ile çelişmektedir. Uluslararası mülteci hukukunda, sığınmacının mültecilik koşullarını taşıdığının tespiti üzerine mülteci statüsünü kazanması söz konusu iken, iç hukukta sığınmacı olarak nitelenen kişilere hukuken mültecilik statüsünün verilmesi mümkün olmamaktadır[6]. Avrupa ülkeleri dışından gelen ve sığınma talep eden kişiler **YUKK'un 62. maddesi** doğrultusunda **"şartlı mülteci"** olarak adlandırılmaktadır:

> **Madde 62 -** Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye'de kalmasına izin verilir.

YUKK 63. maddesine göre de, mülteci veya şartlı mülteci olarak tanımlanamayan fakat, ülkesine geri gönderildiği takdirde; ölüme, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye, çatışmalara maruz kalacak ya da şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak ise geri gönderme yasağı kapsamında yabancılara **"ikincil koruma"** statüsü verilir.

Mevzuattaki boşluk sebebiyle göçmen ya da mülteci olarak tanımlanamayan Suriyelilerin statüsü ile ilgili olarak ise **YUKK (md.91)** ile geçici koruma rejimi düzenlenmiştir:

> **Madde 91 - (1)** Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre, 16 Temmuz 2020 tarihi itibariyle Türkiye'de bulunan Suriyeli göçmenlerin sayısı da 3 milyon 600 bin 710'dur.[7] Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye gelmesiyle birlikte, Türkiye dünyada en fazla göçmen barındıran ülke konumuna gelmiştir.[8] Bu durum, göçün bir doğal sonucu olarak ülkenin sosyal yapısında değişimlerin yaşanmasıyla sonuçlanmıştır. Suriyeli göçmenlerin sosyal uyumu için tasarlanan programlar, 2013 yılına kadar, herhangi bir yasa veya sözleşmeye dayandırılmadan uygulanmıştır. Ülkeye gelen Suriyelilerin kalıcı olmayacağı varsayımından kaynaklanan bu durum, Suriye'deki iç savaşın büyümesi ile son bulmuştur. Suriyeliler, 2013 yılına kadar *misafir* şeklinde tanımlanmışsa da bu tanımın hukuki bir karşılığı bulunmamaktadır. 3,5 milyondan fazla Suriyelinin, Türkiye'deki statüsüne dair açıklayıcı bir tanımın eksikliği, bu insanlara karşı uygulanacak olan sosyal uyum programlarını ve hizmetleri engelleyen en önemli etkenlerden biridir. Göçmen, mülteci veya sığınmacı gibi tanımlar içerisine alınamayan Suriyeliler, misafir olarak varlıklarını 2013 yılına kadar sürdürmüşlerdir[10]. Suriyelilerin statüsüne dair tanımlama, 2013 yılında *Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu*'nun (YUKK) 91. maddesi ile düzenlemiştir.

YUKK'un 91. maddesine dayanılarak hazırlanan, 2014 tarih ve 29153 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren *Geçici Koruma Yönetmeliği*[9] ile de Suriyelilerin *geçici koruma* statüsü altında oldukları kabul edilmiştir. Bu statü ile yerleşim, kısıtlı olarak çalışma, sağlık ve eğitim hizmetlerinden yararlanma hakkı elde etmektedirler.

SON NOTLAR

1 www.unfpa.org/resources/human-rights-principles

2 www.siaa.org.uk/wp-content/uploads/2013/11/siaa_principles_and_standards_2010.pdf

3 Savunu ortağı, aynı hedef grup için savunu gerçekleştirmeyi amaçlayan aktör, kurum ve kuruluşları temsil eder.

4 www.theadvocatesforhumanrights.org/uploads/change.pdf

5 www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm

6 Çakran (2017), s.3

7 www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638

8 data2.unhcr.org/en/situations/syria

9 www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15-1.pdf

10 Bakınız Tablo 1

↘ EK C.

2020 SAVUNUCULUK HEDEFLERİNE ULAŞMAK İÇİN EYLEM PLANI MATRİSİ

Genel Amaç:										
Anahtar Fırsatlar:										
Hedefler	Gidiş yolu	Anahtar Paydaşlar	İşbirliği Yapılacak Kurumlar	Birincil hedefler	İkincil hedefler	Mesajlar	Faaliyetler	Araçlar	Zaman Planı	Uygu-layıcılar/ öncülük edenler

KALKINMA
ATÖLYESİ

Çankaya Mah. Üsküp Cad.
16/14 / Çankaya - Ankara
(541) 457 31 90

www.ka.org.tr
info@ka.org.tr

kalkinmaatolyesi
kalkinmatolyesi